تاثیر تجویز بروموکریپتین روی کنترل قند خون بیماران دیابتی نوع IIچاق

دكتر اشرف امين الرعايا"، دكتر مجيد رمضاني ""، دكتر مسعود اميني " " "

چكيده مقاله:

مقدمه. بروموکریپتین دارویی است که در سالهای اخیر در مطالعات محدودی برای کنترل قند خون در افراد دیابتی نوع دو چاق آزمایش شده و نتایج ضد و نقیضی از آن گزارش شده است. در این مطالعه نیز تاثیر این دارو در کنترل قند خون همین گروه از بیماران ارزیابی شده است.

روشها. در یک مطالعه مداخلهای دوسویه کور، ۶۰ بیمار دیابتی نوع دو چاق، که در ۳ ماهه اخیر کنترل قند خونشان روی درمان مطلوب نبود بررسی شدند. بیماران به روش تصادفی به ۲ گروه دریافت کننده «بروموکریپتین با دوز ۲/۵ میلی گرم روزانه و داروی کاهنده قند خون» تقسیم شدند. قند خون ناشتا، هموگلوبین A1 و BMI داروی کاهنده قند خون» تقسیم شدند. قند خون ناشتا، هموگلوبین A1 و سماران هر ماهه در طول سه ماه متوالی در مقایسه با پیش از شروع درمان و همچنین تغییرات آنها در مقایسه با یکدیگر ارزیابی شد. داده ها با استفاده از آزمون آماری ۲ مستقل و ۲ زوج در سطح معنی دار ۵٪ تجزیه و تحلیل شد.

بحث. نتایج این مطالعه نشان میدهد که بروموکریپتین باعث کاهش در قند خون و هموگلوبین A1 بیماران دیابتی نوع دو چاق میشود. این دارو می تواند بعنوان درمان کمکی و یا به عنوان منوتراپی در آنهایی که قند خونشان کمی بالاتر از طبیعی است به کار , ود.

واژههای کلیدی. بروموکریپتین، دیابت نوع دو، قند خون ناشتا، هموگلوبین A1

مقدمه

دیابت شیرین یک گروه هتروژن از بیماریهای متابولیک است که مشخصه آنها افزایش مزمن قند خون و اختلال در متابولیسم کربوهیدرات، چربی و پروتئین میباشد (۱). شیوع جهانی این بیماری در طی ۲ دهه اخیر به طور شگفتآوری افزایش یافته است. تصور بر این است که تعداد مبتلایان در آینده نزدیک افزایش بیشتری هم پیدا کند(۲). دیابت نوع II که بیشتر از یابنده از دیک افزایش بیشتری هم پیدا کند(۲). دیابت نوع II که بیشتر از یابندهای با سن است، چنان که در حدود ۲۰ درصد افراد بالای ۸۰ سال دیابتی هستند. سازمان جهانی بهداشت (WHO) با توجه به آمار روزافزون دیابت، آن را یک ایبدمی نهفته اعلام کرده است(۳). دیابت تیپ II با درجات مختلف مقاومت به انسولین، ترشح مختل آن، و افزایش تولید درجات مختلف مقاومت به انسولین، ترشح مختل آن، و افزایش تولید گلوکز در بدن مشخص میشود. در صورت کنترل صحیح قند خون این بیماران، از بروز عوارض تاخیری بیماری از جمله کلیوی، چشمی و عصبی پیشگیری میشود و در صورت ایجاد، پیشرفت آن آهسته میگردد(۴). به همین دلیل یافتن دارویی جدید در بیماران با کنترل نامطلوب قند خون، با

وجود مصرف درست داروهای کاهنده قند خون، همواره یکی از اهداف پژوهشگران بوده است.

بروموکریپتین یک داروی آگونیست گیرندههای دوپامینرژیک است و به
این ترتیب ترشح پرولاکتین را مهار میکند. از آنجایی که در برخی مطالعات
آتروفی جزایر لانگرهانس و دیابتوژن بودن پرولاکتین گزارش شده و
افزایش مزمن پرولاکتین با هیپرگلیسمی و عدم تحمل به گلوکز همراه بوده
است، شاید بروموکریپتین بتواند اثر مفیدی بر متابولیسم گلوکز داشته
باشد(۶٬۵). علاوه بر آن نشان داده شده که بروموکریپتین اثر مهاری روی
لیپوژنز کبدی دارد و لیپولیز را نیز در بافت چربی کاهش میدهد و در نتیجه
با کاهش اسیدهای چرب آزاد در پلاسما سبب افزایش حساسیت عضلات
به انسولین در بازجذب گلوکز و کاهش پیش نیاز گلوکونتوژنز کبدی
میشود(۷).

دانشیار مرکز تحقیقات و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
 دستیار گروه داخلی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان
 استاد گروه داخلی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان

در مطالعات محدودی که در سالهای اخیر انجام شده تاثیر این دارو در کنترل بهتر قند خون و هموگلوبین A1 دیابتیهای نوع دو چاق بررسی شده و تاثیر آن در گروه دریافت کننده دارو بهتر از گروه شاهد بوده است شده و تاثیر آن در مطالعه دیگری، بجز در دو بیمار، بروموکریپتین اثری بر تحمل گلوکز و مقاومت به انسولین نداشته است (۱۱). به دلیل اهمیت موضوع کنترل قند خون در بیماران دیابتی چاق نوع II که ۸۰-۶۰ درصد افراد دیابتی نوع II را شامل میشوند، بر آن شدیم تا تاثیر این دارو را در بیماران چاقی که در ۳ ماهه اخیر با وجود مصرف داروهای کاهنده قند خون کنترل مطلوب نداشتهاند، مورد سنجش قرار دهیم.

روشها

در یک مطالعه کارآزمایی بالینی دوسویه کور Double blind clinical) (trial ۶۰ بیمار دیابتی نوع II چاق فاقد بیماری سیستمیک (کلیوی، کبدی، قلبی _عروقی) با ۳۰-BMI که در سه ماهه اخیر با وجود مصرف داروهای خوراکی کاهنده قند خون، کنترل مطلوب نداشته و دوز دارویی آنها نیز تغییری داده نشده بود، مورد بررسی قرار گرفتند. قند خون ناشتا هنگام ورود به پژوهش ۲۴۰-۱۴۰ میلی گرم در دسی لیتر بود و غلظت آن در هر بیمار به عنوان اولین قند خون ناشتای وی در نظر گرفته شد. بیماران به صورت تصادفی، توسط نفر سومی که مسئول دادن دارو یا دارونما بود، به دو گروه مساوی تقسیم شدند به این ترتیب که اولین بیمار در یک گروه و بیمار دوم در گروه دیگر قرار می گرفت و به همین ترتیب تقسیم افراد در این دو گروه ادامه می یافت. در این تقسیم بندی جنس افراد نیز در نظر گرفته می شد. یک گروه داروی کد «الف» و گروه دیگر داروی کد «ب» را دریافت می کردند. پس از پایان مطالعه کدها شکسته شد. افراد گروه مورد علاوه بر داروی کاهنده قند خون که از قبل مصرف میشد، روزانه ۱ قرص ۲/۵ میلیگرم بروموکریپتین مصرف نمودند و افراد گروه شاهد علاوه بـر داروی کاهنده قند خون روزانه یک قرص دارونما دریافت کردند که از نظر

طعم و شکل تفاوتی با بروموکریپتین نداشت. (دارونما توسط دانشکده داروسازی تهیه شد) پیش از شروع مطالعه قد، وزن، قند خون ناشتا و هموگلوبین A1 اندازهگیری شد و نمایه توده بدن (BMI) محاسبه شد. اندازهگیری این معیارها در پایان ماه اول، دوم و سوم نیز تکرار شد. HbA1 به روش کالریمتری با استفاده از تیوباربیتوریک تعیین شد و FBS به روش آنزیمی با استفاده از کیتهای زیست شیمی اندازهگیری گردید. در طول پژوهش هیچ عارضهای از دارو مشاهده نشد. فقط ۲ نفر تهوع مختصر و پروش موقتی در شروع درمان داشتند که با ادامه مصرف دارو، رفع شد. به همین دلیل کسی از پژوهش خارج نشد. اطلاعات جمعآوری شده با نرمافزار دلیل کسی از پژوهش خارج نشد. اطلاعات جمعآوری شده با نرمافزار مطح معنیدار ۵ درصد تجزیه و تحلیل شد نتایج به صورت میانگین خطای معیار ارائه شده است.

نتايج

ویژگیهای زمینهای در دو گروه مورد و شاهد به تفکیک در جدول ۱ آورده شده است. در گروه دریافت کننده برموکریپتین میانگین کاهش قند خون ناشتا پس از گذشت(۲۰۲۱) ماه از آغاز کارآزمایی به ترتیب ± 75 میلی ناشتا پس از گذشت(۲۰۲۰) ماه از آغاز کارآزمایی به ترتیب ± 75 میلیگرم در دسی لیتر و ± 75 میلیگرم در دسی لیتر و ± 75 میلیگرم در دسی لیتر بود و در گروه شاهد به ترتیب ± 71 میلیگرم در دسیلیتر و ± 71 میلیگرم در دسی لیتر و ± 71 میلیگرم در دسی لیتر بود (جدول ۲). میانگین تغییرات هموگلوبین ± 71 در گروه مداخله پس از گذشت (۲۰۲۰) میانگین تغییرات هموگلوبین ± 71 در گروه مداخله پس از گذشت (۲۰۲۰) میانگین تغییرات هموگلوبین ± 71 در گروه شاهد به ترتیب ± 71 در است بود و در گروه شاهد به ترتیب ± 71 و ± 71 و ± 71 در صد بود و در گروه شاهد به ترتیب ± 71 معیار وزن، ± 71 و ± 71 بیماران در طی ± 71 ماه پیگیری در جدول ± 71 آورده شده است.

جدول ۱. میانگین و خطای معیار ویژگیهای فردی و غلظت قند خون ناشتا و هموگلوبین A1 در بیماران دیابتی نوع دو چاق دریافت کننده بروموکریپتین و دارونما قبل از ورود به مطالعه.

2	روه	مورد دريافت كننده	شاهد دريافت كننده	P-Value	
ویژگی		بروموکریپتین ۳۰–n	دارونما ه۳-n		
جنس	M	r(%1°)	٣(٪١٠)	NS *	
	F	YY(%1°)	YV(%.٩٠)		
ىىن (سال)		۵۰/۶±۱/۸	۵۰/۹±۱/۶	NS	
رزن (کیلوگرم)		۸۰±۲/۲ -	٧۶±١/٨	NS	
BMI (کیلوگرم بر مترمربع)		77±1/1	۲۱±۰/۹	NS	
FBS (میلیگرم در دسی لیتر)		191/7±8/Y	197±V/0	NS	
هموگلوبین A1 (درصد)		1/A± •/Y	1°/Y±°/Y	•/•Y	

None significant

جدول ۲. مقایسه میانگین و خطای معیار تغییرات غلظت قند خون ناشتا و هموگلوبین A1 در بیماران دیابتی نوع دو چاق روی درمان با بروموکریپتین و دارونما در سه ماه پی در پی

وزن	ВМІ	HbA1	FBS	ò	کرو
(kg)	(kg/mg)	(%)	(mg/dl)		پارامتر
1/4±1/4	**± \/\	9/A±0/Y	191/Y±9/Y	شروع مطالعه	
V9/4±Y/7	YY/1 ± 1/1	9/Y&± 0/Y	184/0V±0	ماه اول	
NS	NS*	*/**Y	0/001	P-value	مورد:
A。/タ± Y/Y	77/7±1/1	9/04±0/4	184/A±8/V	ماددوم	27/
NS	NS .	0/0019	0/00Y	P-value	n=7.
A1 ± Y/Y	77/0±1/7	9/Y8±0/Y	181±0/0	مادسوم	
NS	NS	0/00Y	*/**)	P-value	
٧٥/٢±١/٧	r1±0/9	1./Y±./Y	197±1/0	شروع مطالعه	
V8/8±1/9	T1/8±∘/ ∧	10/00±0/Y	1AY±0/A	ماه اول	
NS	NS	NS	NS	P-value	شاهد
V۶/Y± \/V	Y1/8±0/A	10/V1±0/Y	\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\\	ماددوم	
NS	NS	NS	NS	P-value	n=r.
V8/Y±1/A	アリタ生の	11/1±0/4	1 1AV±V/V	ماه سوم	
NS	NS	NS	NS	P-value	

None significant

يحث

در این مطالعه استفاده از داروی بروموکریپتین به مدت ۳ ماه، قند خون ناشتا را در افراد دیابتی نوع II چاق ۴۰/۰۴ میلیگرم در دسی لیتر کاهش داد (جدول ۲). این کاهش از همان ماه اول آغاز کارآزمایی، آشکار شد و تا پایان مطالعه نیز در حدود همان سطح کاهش یافته باقی ماند. تنها در سومین ماه ۳/۸±۳mg/dlکاهش بیشتر را نشان داد.

در گروه شاهد بعد از یک کاهش مختصر ۶ ± ۱۱ میلی گرم در دسی لیتر در ماه اول، در ماههای بعدی غلظت قند خون ناشتا روند بالارونده داشت (جدول ۲).

مطالعه Pijel و همکاران بر روی ۲۲ بیمار با پیگیری ۱۶ هفته ای انجام شد. در آنها نسبت گروه مورد به شاهد مساوی ۱۵ به ۷ بود. در گروه دریافت کننده بروموکریپتین با افزایش تدریجی و هفتگی دوز از mg/day دریافت کننده بروموکریپتین با افزایش تدریجی و هفتگی دوز از ۴/۸۰ به ۴/۸۰ به ۴/۸۰ به ۴/۸۰ بوجود داشت. در آنها غلظت قند خون ناشتا از 190 ± 1 میلیگرم در دسی لیتر به 190 ± 1 میلیگرم در دسی لیتر کاهش یافت. در حالی که در گروه دریافت کننده دارونما، قند خون ناشتا از 140 ± 1 میلیگرم در دسی لیتر به 140 ± 1 میلیگرم در دسی لیتر به 140 ± 1 میلیگرم در دسی لیتر و با دریافت 140 ± 1 بروموکریپتین بود. به همین علت تجویز دوز ثابت و با دریافت 140 ± 1 بروموکریپتین بود. به همین علت تجویز دوز ثابت انتخاب نمودیم. در آن مطالعه کاهش قند خون به طور متوسط 140 ± 1 بروموکریپتین با حداکثر دوز موثر مطالعه آنها، که نه برای بود ولی در مطالعه ما که تقریباً با حداکثر دوز موثر مطالعه آنها، که نه برای

یک هفته بلکه برای ۳ ماه تجویز شد، کاهش قند خون ناشتا Cincotta بود. در مطالعه Cincotta و همکاران هم نتایج مشابه حاصل شد (۱۰،۹). گرچه در مطالعه Wasada و همکارانش، به جز در دو بیمار در ۱۳ نفر دیگر بروموکریپتین اثر مفیدی بر قند خون نداشت (۱۱). در پژوهش حاضر در گروه دریافت کننده بروموکریپتین، هموگلوبین A1 دارای کاهش مشخص بود که از ماه اول شروع شد و تا پایان ماه دوم، کاهش پیشرونده ادامه داشته است (جدول ۲). و گرچه در ماه سوم کمی افزایش یافته بود همچنان کمتر از غلظت پایه بود. (جدول ۴،۲) در حالیکه در گروه شاهد روند رو به افزایش در آن مشاهده شد.

در کارآزمایی ما در گروه شاهد با توجه به اینکه کاهش مختصر ولی غیرمعنی دار در قند خون ناشتا داشتیم، درصد هموگلوبین گلیکوزیله افزایش نشان می داد. بنابراین به احتمال زیاد قندهای بعد از غذای آنها Post (post بالا بوده است. این موضوع در گروه مورد در سومین ماه درمان نیز مشاهده می شود که با وجود کم تر شدن قند خون، HbA1 نسبت به ماه قبل از خود افزایش یافته است.

بروموکریپتین نسبت داد.

يشنهاد

بروموکریپتین را می توان به عنوان یک داروی کمکی برای بهبود کنترل قند خون بیماران دیابت نوع II چاق بکار برد. پژوهش بعدی با دوز بالا و مدت طولانی تر همراه با اندازه گیری قندهای بعد از غذا پیشنهاد می شود.

سپاسگزاری

از آقای دکتر جابر امامی و پرسنل دانشکده داروسازی که برای تهیه دارونما ما را یاری کردند و سرکار خانم کبیرزاده که تقسیم بیماران و تجویز دارو و دارونما را در آنها به عهده داشتند و کلیه پزشکان عمومی مرکز تحقیقات غدد و متابولیسم که در به ثمر رسیدن پژوهش همکاری داشتند و بیمارانی که حاضر به ورود به مطالعه شدند، سپاسگزاری می شود.

- Powers AC. Diabetes mellitus In: Harrison's text book priniciples of internal medicine New York, Mac Graw Hill, 15th edition 2001; 2109-2138.
 - ۲ـ جی ای پارک، ک پارک، درسنامه پزشکی و اجتماعی بیماریهای مزمن غیرواگیر و بیماریهای شایع واگیر، ترجمه شماعی تهرانی حسین، ملک افضلی، حسین. انتشارات سماط، تهران ۱۳۷۱-۲۰۱۰ ۳ـ عزیزی فریدون، حاتمی حسین، جانقربانی محسن. اپیدمیولوژی و کنترل بیماریهای شایع در ایران چاپ دوم، تهران نشر اشتیاق، ۱۳۸۰. ۳۲.۵۵
- Prevention of Diabetes mellitus. Report of a study world Health organization (WHO). Tech. Rep. Ser. group 1991; 844:1-100.
- Cincotta AH, Schiller BC, Meier AH. Bromocriptine inhibits the seasonally occurring obesity, hyperinsulinemia, insulin resisance and impaired glucose tolerance in the Syrian hamster, Mesocricetus auratus. Metabolism 1991; 40(6): 639-44.
- Reis FM, Reis AM, Coimbra CC. Effects of hyperprolactinoma on glucose tolerance and insulin release in male and female rats. J Endocrinol 1997; 153: 423-428.
- Kamath V, Jones CN, Yip JC, Varasteh BB, Cincotta

در مجموع در گروه دریافت کننده بروموکریپتین بدون کاهش وزن، قند خون ناشتا و هموگلوبین A1 به طور معنی داری کاهش پیدا کرده است. این یافته نشان می دهد که تاثیر بروموکریپتین بر قند خون ناشتا و هموگلوبین A1 به علت کاهش وزن نیست. لازم به یادآوری است که در گروه شاهد نیز وزن ثابت بود و زیاد شدن هموگلوبین A1 و کاهش نیافتن قند خون در حد معنی دار را، نمی توان به تغییر وزن آنها نسبت داد.

در مطالعاتی که در بالا به آنها اشاره شد برای جلوگیری از کاهش وزن در بیماران و احتمال اثر آنها روی کنترل قند خون، بیماران از ابتدای مطالعه تحت رژیمهای خاصی بودند که وزن آنها ثابت بماند تا بتوانند تغییر احتمالی قند خون ناشتا و HbA1c را به اثر بروموکریپتین نسبت دهند. در مطالعه حاضر با وجود اینکه بیماران روی رژیم غذایی ویـژهای بـرای پیشگیری از تغییر وزن قرار نداشتند، وزن آنها در طول پژوهش ثابت بوده است و می توان این کاهش قند خون ناشتا و هـموگلوبین A1 را به اثر

منابع

- AH, Reaven GM, et al. Effects of quick release form of bromocriptine (Ergoset) of fasting and post prandial plasma glucose, insulin, lipid and lipoprotein concentratin in obese nondiabetic hyperinsulinemic women. Diabetes care 1997; 20(11): 1697-1701.
- Pijel. H, Ohashi. S, Matsuda M, Miyazaki Y, Mahankali A, Kumar V, et al. Bromocriptine: A novel approach to the treatment of type 2 diabetes. Diabetes care 2000; 23(8): 1154-61.
- Cincotta. AH. Meier AH. Bromocriptine (Ergoset) reduces body weight and improves glucose tolerance in obese subjectis. Diabetes care 1996; 19(6): 667-70.
- Cincotta AH, Meier AH, Cincotta Jr M. Bromocriptine improves glycemic control and serum lipid profile in obese type II diabetic subjects: a new approach in the treatment of diabetes. Expert. Opin-Investing Drugs 1999; 8(10): 1683-1707.
- Wasada T, Kawahara R, Iwamoto Y. Lack of evidence for bromocriptine effect on glucose tolerance, insulin resistance, and body fat stores in obese type 2 diabetic patients. Diabetes Care 2000; 23(7): 1039-1040.

Journal: <u>JOURNAL OF ISFAHAN MEDICAL SCHOOL (I.U.M.S)</u> <u>Winter 2004</u>, <u>Volume 21</u>, <u>Number 71</u>; Page(s) 24 To 27.

Paper: EFFECT OF BROMOCRIPTINE ON GLYCEMIC CONTROL OF OBESE TYPE II DIABETIC PATIENTS

Author(s): AMIN ALROAYA A., RAMEZANI MAJID, AMINI MASOUD

*

Abstract:

Introduction: Bromocriptine has been tried to control plasma glucose level of type 2 diabetic patients with controversial reported results, in recent years. In present study, the effect of this drug on glycemic control of obese type 2 diabetic patients has been evaluated.

Methods: In a double blind placebo - controlled clinical trial, 60 obese types 2, diabetic patients were evaluated. They had uncontrolled diabetes on fixed doses of OHA within 3 months before enrolling the research. Patients randomly were divided into two groups, one group were administered "bromocriptine 2.5 mg/d and another, "Placebo" OHAs oral hypoglycemic agents in both groups continued without changing in dosage. Fasting plasma glucose (FBS) level, glycosilated hemoglobine (HbA1) were measured and body mass index (BMI) was calculated before and after each months of treament for 3 successive months in each group. The mentioned parameters were compared with their baselines and also during this period of time. Data were reported as mean±SE. Statistical analysis was done with paired and independent t-test P-Values less than 0.05 were statistically considered as significant.

Results: FBS level decreased within 3 months in bromocriptine treated group. (191± 6.21mg/dl VS 161± 5.56 mg/dl, P<0.001). Its decrease in placebo group was nonsignificant (193±7.5mg/dl VS 187±7.7mg/dl, NS). HbA1 concentration decreased in case group during this period of time (9.8%±0.2 VS 9.36% ±02, P<0.002). While it increased in placebo treated group, although it was not statistically significant (10.2%± 0.2 VS 11.1±0.4, NS). BMI did not change in both groups. Discussion: Bromocriptine administration decreased FBS and HbA1 in obese type 2 diabetic patients. It

Discussion: Bromocriptine administration decreased FBS and HbA1 in obese type 2 diabetic patients. It may be helpful as adjuvant therapy and also as monotherapy in these patients with only mildy elevated blood glucose levels.